

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 82.

19. Lipca 1819.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Na iarmarku w Cyrkułowym mieście Samborze dnia 1go Maia r. b. rozdawano nagrody za najpiękniejsze, po szarbowych ogierach wychowane 3 — i 4 letnie źrebięta. Nagrody te otrzymali włościanie następujący, jako to: z Kaisersdorffu, Jan Hann i Michał Stoffel, po 100 ZR; Józef Faysette, Antoni Lille i Jerzy Steinbach, po 25 ZR.; z Mroznicy, Hryn Wasków, 100 ZR.; a z Falkenstein, Jan Evi 25 ZR.

Co rok znacznie szerszą się korzyść z zakładu odstanawiania klacz, który Najjaśniejszy Pan w dobroczynnym zamiarze podźwignienia chowu koni także i dla Galicji dozwolił zrobić, i który inż od lat kilku jest zaprowadzonym, a to pomimo przeszkód, które zakładowi temu w Kraini tutejszym, szczególnie przez zły gatunek koni chłopskich, tudzież przez niedbałość włościanina o ich chów i paszę, na zawadzie stoją, i które tylko powoli uchyłone mogą być.

Tak w roku zeszłym na 64rech stacyach w Galicji, przez 219 ogierów szarbowych odstanowiono bezpłatnie 10,025 klacz, z czego wypada na Cyrkuł Lwowski 562, Żółkiewski 382, Przemyński 678, Złoczowski 553, Brzeżański 547, Tarnopolski 293, Kołomyjski 657, Czortkowski 410, Stanisławowski 509, Samborski 964, Stryjski 574, Tarnowski 771, Rzeszowski 521, Sanocki 591, Jasielski 851, Bocheński 398, Sandecki 507 i Myślenicki 165 sztuk. — Należałoby życzyć, by każdy pojedynczy mieszkaniec Krain według sił swoich przyczyniał się do wzrostu tego pożytecznego powszechnie zakładu, i do nchylenia przeszkód wyżej wymienionych.

Z Wiednia d. 8. Lipca. — „Według najnowszych wiadomości z Perugii polepszył się stan zdrowia N. Arcy-Xiężniczki Karoliny tak dalece, że nie łatwo nastąpić może odmiana w najwyższym rozporządzeniu, według

którego NN. Cesarstwo Ichmć wyjechać mieli z Perugii dnia 5go Lipca, przenocować w Arezzo i zabawić tam przez dzień 6ty, a dnia 7go stanąć w Florencji.

Z Krain Włoskich. Najjaśniejszy Cesarz Jmć Austriacki przed wyjazdem Swym z Rzymu przyjął nowy plan do przywrócenia i rozszerzenia Lombardzko-Weneckiej Akademii sztuk nadebnych, i mianował iey Dyrektorem P. Tambroniego. Akademia ta liczyć będzie dwunastu Pensjonarzy, a mianowicie, trzech Wenecyanów, trzech z Państw dziedzicznych, a trzech z wolnego wyboru Najjaśniejszego Pana. Słychać, że obadwa bracia Enderowie, malarze, z których jeden w roku 1817 towarzyszył wyprawie do Brazylii a drugi Hrabie Szecheny do Grecji, inż mianowani są Pensjonarzami.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

W Londynie otrzymano gazety Amerykańskie, dochodzące do dnia 28go Maia, i zadziwiono się nie pomалу, nyrzawszy w dzienniku National-Intelligencer, artykuł pod napisem: „Wyprawa północno-zachodnia; podobieństwo do wojny z Indyanami; pomysły i skutki; wzrost Amerykańskiego handlu futrami, a upadek tegoż handlu dla Anglików; wielki wpływ Amerykanów.“ Dziennik Londyński Kuryer donosi o tem, dodając: „Zadziwienie nasze dochodzi najwyższego stopnia, kiedy widzimy taki artykuł, umieszczony w urzędowym dzienniku Zjednoczonych Stanów Ameryki północney!“ — Według najnowszych doniesień Amerykańskich, Józef Bonaparte przybył z Filadelfii do Baltimore.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Londyńskie umieściły oświadczenie niepodległości Nowej Grenady.

podpisane dnia 4go Kwietnia 1819, przez Gubernatora Prowincyi Kartageny i Delegowanego z jeneralney Gubernii w Nowey Grenadzie, Don Juana Eliasza Lopeza, naczelnego Wodza wojsk posilkowych Gregora Macgregora, i Sekretarza Stanu Don Joaquina Vargas y Borgia.

O Boliwarze umieścily pisma publiczne: „Szymon Boliwar Naczelnik Rządu Wenecejańskiego, wojownik już lat 13 za wolność Ojczyzny swojej, jest rodem z Karakas; pochodzi z krwi szlacheckiej, i miał majątek, przynoszący mu znaczne dochody, który po części obrócił na rzecz Ojczyzny. Przed lat 12 do 15 był we Francyi, mając podówczas 22 do 23 lat wieku. Jest on przyjacielem Humboldta i Bonplanda, a dla wykształcenia się zwiedził Francję, Anglię, Włochy, Szwajcaryję i część Niemiec. Minister spraw zagranicznych w Wenecji, P. Palladio, jest dawnym jego przyjacielem i towarzyszem broni. Także i ten bawił przez czas nieiały we Francyi.“

Gazety z Nowego-Yorku donoszą pod dniem 2gim Czerwca: „Powstańcy w Ameryce południowej mają także i Amazonki pod chorągiewkami swoimi. Matka Jenerała Padilli była we wszystkich wyprawach, a teraz mianowana jest Podpułkownikiem za to, że własną ręką chorągiew zdobyła. Obywatelki miasta Cochabambo, podczas oblężenia twierdzy tamożney broniły iednego stanowiska, i wszystkie poległy podczas zdobycia szturmem tegoż miasta. Teraz w Peru wyższem, na uwiecznienie tego czynu, przy każdem appellu wojskowemu pytają: *Gdzie są niewiasty z Cochabambo?* Na to zaś odpowiadają: *Poległy na polu stawy w obronie Ojczyzny.*“

Wielka Brytania.

Izba niższa; posiedzenie z d. 14. Czerwca. Po przyjęciu rozmaitych prośb, rzekł C. Canning: „Nim Izba przystąpi do innych zatrudnień, zniewolnym oznię się niestety; mówić o bardzo nieprzyjemnym wypadku. Uskarżać się muszę na wydawcę gazety Times, który nie tylko że mnie zaczepił osobiście, ale obraził całą Izbę, i powążył się targnąć na iey przywileje. Nie tylko wiem o tem, ale nawet pochwalam to, iż wszystkie rozprawy nasze udzielane zostają Królowi, i chociaż PP. Wydawcy i Redaktorowie gazet pozwalają sobie częstokroć, przedstawiać rzeczy w ukrytej postaci, lub rozgłaszać to, co jest ich własnym wynalazkiem, tak przecież od

lat 25 iak jestem Członkiem tej Izby, raz tylko miałem przyczynę szarżenia się, i to przeciwko temu samemu dziennikowi. Zaczny Mowca nasz zaczepiony był wówczas równie, że mną, a mowy nasze były przekształcone. Nie żądałem podówczas żadnego dalszego śledztwa, sądząc, że samo nieukontentowanie Izby, okazane Wydawcy z powodu tak nieprzystoynego postępku iego, będzie dostatecznem dla niego upomnieniem, i że na drugi raz nie odważyłby się na co podobnego. Z żalem muszę teraz oświadczyć, że się tak nie stało, a co większa, że cała okoliczność nosi na sobie wyraźne piętno podłej złośliwości. Zdarzyło się, że zeszłego Wtorku nie byłem przytomny początkowi rozpraw, tyżących się uchwał finansowych, a nie słysząc przyczynków wymierzonych do mnie ze strony P. Hume, szanownego Członka, mówiącego za miastem Aberdeen, ani też sądząc ie tego rodzaju, bym potrzebował koniecznie na nie odpowiadać, przeto nadszedłszy do Izby przy końcu mowy P. Hume, nie chciałem rozpraw przewlekać. Niechay Izba sądzi, iakiem było zdumienie się moje, gdy wyczytał w dzienniku Times, że temu szanownemu Jegomości dozwolono w mianey mowie wyrażać się w sposób następny: „Niechby się Ministrowie śmiali, ale niechby też widzieli ten obraz i z dragej strony i choć iednem okiem rzucili na nędzę biednych i pracowitych tkaczy w Carlisle, lub też na owe nieszczęsne stworzenia, których potykają na ulicach naszych, a zdaie mi się, że tylko ieden znalazłby się między nimi, cohy się mógł na to przysmiechać; przysmiech takowy, jest śmiechem własnego z siebie zadowolnienia, własnością nader szanownego Jegomości (tu mnie wymieniono), który cierpienia bliźnich swoich czyni zazwyczaj śmiesznymi i cieszy się z tego, że był w stanie wzniesienia się tak dalece nad ich stan nieszczęśliwy.“ Ta więc część mowy, przyjęta byż miała z powszechnym oklaskiem (Słuchajcie! Słuchajcie! Słuchajcie!) Pytam się Was teraz Mości Panowie! iestże podobieństwem, aby, iezeli coś podobnego nie było mowionem, mogło drukowanem byż z przeoczenia, i iezeli kto uwierzy, że to się stało bez zamiaru, natenczas niechoć więcej mówić i słowa. Skoro mi czas dozwolił, kazałem dowiedzieć się w sposób nayszczecniejszy od P. Hume, czyli miał co podobnego w swojej mowie, lecz ón mnie przeciwnie upewnił, iakoż zaspokoiłem się wyjaśnieniem rzeczy ze strony tego szanownego Jegomości, iak dalece mnie tycze się, i nie zasięgam dalszych wiadomości, zwłaszcza gdy

okoliczność ta pochodzi ze źródła tak godnego pogardy; lecz obowiązek, który mam dla Izby wymaga, abym ten przedmiot przełożył Izbie do ścisłego roztrząśnienia; jest to paszkwil, którego autor nieważy się sam ogłaszać, ale używa do tego szanownego Członka, dla nadania większej wagi swoim potwarzom. W mojej więc najnędźniejszego pisarka jest, spotwarzać nayszanowniejszych Meżów pod taką maską, a coż pozostać innym czynić, który tak napadzionymi zostanę? Albo muszą raz taki przeboleć w cichości, lub żądać osobistego oświadczenia; inay im środek nie pozostaje. Lecz może się drugiemu tak nie poszczęścić jak mnie, aby tak uspokajające i zaszczytne odebrał zadowolenie, dla tego też wypada nam położyć tamę tak dowolnym postępkom wydawców pism publicznych. Jest rodzaj potwarzy wcale nowy w rocznikach wolności druku, a dla zastonienia drugich Współczłonków od podobnych nieprzyjemności, składam tę gazetę na stole, i proszę Izby, aby utrzymała dostojność Parlamentu, i dla zapewnienia się o rzetelnem ogłoszeniu tej rozpraw, całą rzecz wzięła pod rozważę. Mogłbym teraz dać odpór; lecz w dzisiejszym dzienniku gazety Times znajdzie artykuł, mający być nieiako usprawiedliwieniem, i to mi daje powód do odczytania go; iako to: „Z żalem wyznać musimy, że znaczny „błąd wkraść się w mowę P. Hume, mianą „zeszłego Wtorku o uchwałach finansowych, „na umieszczonej w naszym dzienniku; przy tak „innogich przedmiotach, które dostarczane być „muszą prassie każdego wieczora, podczas ro- „spraw odbywanych w obu Izbach, nie podo- „bna jest uniknąć błędów. Upewniamy, że „pragniemy nayszczerzej, aby wszystkie ro- „sprawy Parlamentowe udzielać nayszczerzej „i nayszczęśliwiej, i gdy się nam to nie uda, „tylko miewamy trudności, iż zaledwie spodzie- „wamy się uzyskać przebaczenia. Błąd nasz „przypisanym być musi słabości natury ludz- „kiej. P. Hume, mówił z wielkiem uczuciem „i żywocią o nędzy klasy uboższej, i potrze- „gał (tak iak się zdawało naszemu skoropiso- „wi,) nimiech na twarzach Ichmcio, siedzą- „cych w ławkach Ministrów; to więc „przez pomyłkę przypisaliliśmy samemu tylko „P. Canningowi, i obwiniali go, że mógł „śmiać się w tak ważnym przedmiocie. Potem „dowiedzieliśmy się, że szanowny ten Lord „nawet nie był podówczas przytomnym. „Nie chcemy powtarzać dla poprawy części „mowy, zawierającej obrazę i dosyć, iak nam „doniesiono, P. Canning nie był tchniętym.

„Możemy czytelnikom okazać z pierwszego „źródła część mowy, którą nasz skoropis tak „źle zrozumiał.“ — P. Canning zwrócił po- „tem uwagę Izby na to, że tłumaczenie to wła- „ściwie pogorsza stan rzeczy, i że każdy czło- „wiek rozsądny pozna, iż potwarz jest nader „rozważona, aby przeistoczenie części mowy „P. Hume, poczytać można za przeoczenie: „Jeżeli (mówił dalej) pozwalać będziemy, aby „się tak z nami obchodzono, nie powinniśmy „się dziwić, jeżeli wszyscy, lub każdy z nas po „iedynczo i po kolei, wystawieni będziemy na „wagardę Ludu.“ P. Hume upewniał, że „P. Canning nie był przytomnym jego mowie „i że zaraz po odebraniu od niego listu pisał „do Redaktora dziennika Times, i czynił mu „wyrzuty z tego powodu, gdzie Redaktor miał „się bardzo przed nim usprawiedliwiać. Zgo- „dziwszy się wszyscy Członkowie, aby rzec tę „bliżej rozstrząsać, zgodzono się i na to, aby „Wydawcę dziennika Times pociągnąć do od- „powiedzialności, iakoż tego samego dnia w „wieczor stanąć musiał przed kratami Izby, i „lubo przedstawił, że nie miał zamiaru obrazić „P. Canninga, przecież odesłano go do are- „sztu aż do dalszego rozporządzenia. Iny re- „daktor przyzwany z podobnej przyczyny, „otrzymał tylko ustne skarcenie przez Mowę „Izby.

Gdy na sessyi Izby Wyższej dnia 18. Czer- „wca przeczytano drugi raz bil względem wy- „płaty z Banku gotowemi pieniędzmi, oświad- „czył Hrabia Landsdown: „Pochwalam zupeł- „nie tak zaciągnięta pożyczka iako też użycie „części funduszu umorzenia długów krajowych „na opędzenie publicznych wydatków. Nad tem „iedynie ubolewam, iż Ministrowie wcześniej „tych środków nie użyli, przez co Naród znacz- „ney doznałby ulgi. Gdy bowiem fundusz na „umorzenie długów pochodził z przewyżki do- „chodów nad wydatki, od roku więc 1816 ist- „niał w samej tylko imaginacyi. Proszę teraz „Hrabiego Liverpool o nwiadomienie, czyli „tak od summy wziętej z funduszu tego, iako „też od zaciągniętej pożyczki ma być odkła- „dany procent na utworzenie nowego funduszu „umorzenia długów, i czyli taki systemat bę- „dzie zachowany w następnych latach?“ — Od- „powiedział Hrabia Liverpool: „Zaraz pier- „wszego roku po przywróconym pokoju zniósł „Parlament 18 milionów podatku, mimo woli „Rządu. Gdyby to nie było nastąpiło, zmniej- „szyłby się dług, i Bank mógłby prędzej wy- „płacać gotowizną, lecz w takim razie należa- „ło Ministrom chwycić się dzielnych środków, „i dla tego roztrząsali interesa Bankowe, i

cały stan skarbowy Krainu Izbie podali. Pytam się Izby, czyli zostające się od wydatków 2,500,0000 fant. szt. są dostateczne na dług, wynoszący 800 milionów? Lubo zaś nie sądzę, aby upłacanie długu narodowego iaką korzyść przynosiło, (w tem miejscu zawołano: *¡Słuchayoiel! ¡Słuchayoiel!*) uchylibyśmy jednak obowiązkom naszym, gdybyśmy nie szukali sposobu zmniejszenia tego długu. Sądzę więc, iż tym końcem wypadu utworzyć fundusz na umorzenie długów z opłaty jeden od sta od całego ich kapitału. Przez to unieśliśmy także sposób opędzenia wydatków przyszłej iskiej wojny, której atoli nie mamy potrzeby obawiać się."

Ze wszystkich okolic gdzie znajdują się fabryki, nadchodzą ciągle nieprzyjemne wiadomości o licznych gromadzeniach się Ładu, o mowach buntowniczych i o żądaniu reformy. W niektóre okolice musiano powysłać wojsko.

Do Londynu przybył od Lorda Cochrane agent, mający zlecone sobie zaciągnięcie 400 mytków. Ponieważ uchwała, broniąca zaciągania się do służby zagranicznej dopiero z dniem 1. Sierpnia może otrzymać, przeto rzeczony agent może mieć dosyć czasu do dopełnienia poselstwa swojego.

Hiszpania

Paryżka gazeta codzienna (*Quotidien*) umieściła wiadomość, czerpaną z listów z Madrytu, datowanych pod dniem 14tym Czerwca, o zmianie w Ministerjum Hiszpańskiem. Pierwszy Minister Don Casa Irujo, którego małżonka przybyła niedawno z Kadyxu, otrzymał w nocy z dnia 12go na 13ty Czerwca rozporządzenie Królewskie, datowane pod dniem 12tym, aby nazajutrz rano o godzinie 7mej wyniósł się z Paryża i z rodziną swoją udał się do pewnego miasteczka w starej Kastylii; co też i nastąpiło. Też samą wiadomość potwierdziła i gazeta Francyi (*Gazette de France*) z dnia 26. Czerwca, dodając, że pomienione miasteczko nazywa się Avila; że Don Casa Irujo wieczorem przedtem pracował jeszcze z Królem, nie przeczynając bynajmniej nieszcześcia swoiego; że tymczasowym jego zastępcą jest Don Manuel Gonzalez Salmon, były Sekretarz Poselstwa w Paryżu, następcą zaś, iak sądzą, Don Luis de Onis, powracający właśnie z Filadelfii do Madrytu, albowi też Margrabia Lozano de Torres; że Minister wojny Don Francisco d'Eguia uchylony jest od tego urzędu i mianowany jeneralnym Kapitanem

brzegów Królestwa Granady, miejsce zaś jego otrzymał tymczasowie Don Jose Maria Alos, aż do przybycia z Kadyxu Margrabiego de Cisneros, który zawiadować ma także i Departamentem marynarki; że nareszcie Don Narciso Heredia, Radca najwyższej Rady wojennej (dawniej Sekretarz Legacyi w Wasyngtonie przy Margrabi Casa Irujo) wygnanym jest do małego miasteczka w Granadzie. — Według teyże samej gazety (*Gazette de France*) upadają ciągle papiery nappierwszych Hiszpańskich instytucyj handlowych. Na papierach ustalonych Królewskich (*Vales*) traci się po 84 do 88 od 100; akcyje Banku narodowego San Carlos, wynoszące 2000 realów wartości imiennej, idą tylko po 275 realów; akcyje zaś Towarzystwa Filipińskiego i handlowego, zwanego: *cinco gremios mayores* tracą po 93 od sta. Zatożenie to jest w naywiększym upadku; Rząd winien mu ogromne summy, tak iak i innym, a nie może go teraz wesprzeć, ponieważ wszystkie źródła pomocne pochłonęła wyprawa, którą już od lat dwóch uzbierała.

Przywóz zboża z Krymu, Lewanty, a nawet i z Ameryki północnej, trwa wciąż jeszcze w Prowincyi nadbrzeżnych, gdy tymczasem zboże wewnątrz Krainy nie ma żadnej wartości. Taniej przychodzi, sprowadzać go do Barcelony z Odessy, albo do Korunny z Filadelfii, aniżeli z wewnętrznych okolic Państwa.

Nie ogłoszono nic jeszcze względem odstąpienia Floryd i Hawanny. Słychać, że względem Floryd zaszyły trudności. Według listu z Nowego-Yorku, datowanego pod dniem 22. Maia, a umieszczonego w gazetach Angielskich, doszedł Rząd Zjednoczonych Stanów Ameryki północnej, że w ciągu układów względem odstąpienia Floryd rozległe dobra skarbowe od Rządu Hiszpańskiego sprzedane zostały; z którego to powodu wysłany został goniec do Hiszpanii z przedstawieniami w tej mierzei.

Podobnie donoszą gazety Londyńskie, że Rząd Hiszpański otrzymać miał urzędowe listy od Wicekróla Peruwjańskiego, w których donosił, iż co dzień spodziewał się napadu od eskadry Lorda Cochrane, że atoli miał dostateczne siły zbrojne, aby nawet i w razie wylądowania do Calao zabezpieczyć Limę od niepokojenia.